

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**
інститут будівництва та архітектури

03-10-125S

СИЛАБУС	Безпека життєдіяльності та цивільний захист	
SYLLABUS	Life safety and civil protection	
Шифр за ОП Code in Degree Programme	ЦЗП 1.12	
Освітній рівень Level of Education	бакалаврський (перший) bachelor's (first)	
Галузь знань Field of Knowledge	24	Сфера обслуговування Service sector
Спеціальність Field of Study	241	Готельно-ресторанна справа Hotel and Restaurant Business
Освітня програма Degree Programme	Готельно-ресторанна справа Hotel and Restaurant Business	

РІВНЕ – 2023

Силабус навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Готельно-ресторанна справа» спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» Рівне. НУВГП. 2023. 10 стор.

ОП на сайті університету: <http://surl.li/fhlzb>

Розробник силабусу:

е-підпис Шаталов О.С., канд. с.-г. наук, доцент, доцент кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності

Силабус схвалений на засіданні кафедри

Протокол № 2 від «07» лютого 2023 року

Завідувач кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності:

е-підпис Кухнюк О.М., канд. техн. наук, доцент.

Керівник освітньої програми:

е-підпис Конарівська Оксана Богданівна, канд. екон. наук, доцент

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ агроєкології та землеустрою

Протокол № 7 від «09» лютого 2023 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: Прищепя А.М., д-р. с.-г. наук, професор.

© НУВГП, 2023

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Безпека життєдіяльності та цивільний захист	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітня програма	Готельно-ресторанна справа
Спеціальність	241 Готельно-ресторанна справа
Рік навчання, семестр	4-й, 8-й денна форма 4-й, 8-й заочна форма
Кількість кредитів	3
Лекції:	14 год./2 год.
Практичні заняття:	16 год./8 год.

Самостійна робота:	60 год. /80 год.
Курсова робота:	Ні
Форма підсумкового контролю	Залік
Мова викладання	Державна
ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА	
	Шаталов Олександр Сергійович, доцент, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності
Вікіситет	https://cutt.ly/7geKGLv
Канали комунікацій	o.s.shatalov@nuwm.edu.ua https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2344
Мета та завдання	
<p>Дана навчальна дисципліна надає можливість опанувати знаннями, вміннями та навичками здійснювати предметну діяльність, вирішувати професійні завдання з урахуванням ризику прояву небезпек і виникнення надзвичайних подій, які можуть спричинити несприятливі наслідки та надзвичайні ситуації, а також формування відповідальності за особисту та колективну безпеку. Завданням навчальної дисципліни є надання новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування небезпек, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на їх відвернення, захист особи, працівників, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах надзвичайних ситуаціях, ліквідування їхніх наслідків.</p>	
Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів	
https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2344	
Передумови вивчення	
Передумовою вивчення дисципліни є опанування знаннями таких навчальних дисциплін: Основи екології.	
Компетентності	
<p>ЗК5. Концептуальні знання, здобуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень.</p> <p>ЗК10. Уміння дотримуватися режиму роботи і відпочинку, підтримувати працездатність.</p> <p>ФК9. Уміння розробляти та розглядати пропозиції щодо впровадження інноваційних прийомів і методів праці.</p> <p>ФК13. Уміння організувати дотримання працівниками закладу правил і норм охорони праці, протипожежного захисту, виробничої санітарії та особистої гігієни, організувати проведення</p>	

інструктажу працівників закладу (підприємства) з техніки безпеки та з правил експлуатації торгово-технологічного обладнання та технологічного устаткування, інвентарю, посуду, меблів тощо.

Програмні результати навчання (ПРН)

РН15. Демонструвати соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень.

РН16. Приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та методів прогнозування.

Структура та зміст навчальної дисципліни

Тема	ПРН	Форми організації навчання	Кількість годин		
			Денна форма	Заочна форма	
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності та цивільний захист					
1	Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності та особливості режиму діяльності людини. Матеріальні чинники предметної діяльності. Причини, наслідки, номенклатура та ідентифікація небезпек. Аксиома про потенційну небезпеку діяльності людини. Психологічні причини порушення вимог безпеки. Організація режиму діяльності. Режим діяльності та відпочинку. Антропометричні характеристики людини. Роль аналізаторів людини в забезпеченні життєдіяльності. Динаміка процесів збудження і гальмування. Психічні процеси, психічні властивості, психічні стани. Емоційні процеси, емоційна напруженість, емоційні реакції. Гомеостаз. Зовнішні та внутрішні подразники, що впливають на стан людини	РН-15	Л	2	1
			ПЗ	2	
			СР	10	10
2	Тема 2. Людина в ергатичній системі та ризики у предметній діяльності. Особливості функціонування організму в ергатичних системах. Узгодженість характеристик конструкцій технічних систем з характеристиками людини та елементами середовища. Проблеми мотиваційної поведінки. Мотиви вигоди, зручності, задоволення. Визначення поняття ризику. Ризикова поведінка людини в умовах небезпеки. Ризик, як чинник потенційної небезпеки. Індивідуальний і соціальний ризик. Концепція допустимого ризику. Оцінка ступеню ризику. Управління ризиком. Чинники ризику та причини ризикової поведінки. Системний ризик	РН-15	Л	2	
			ПЗ	2	1
			СР	10	14
3	Тема 3. Причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій. Поняття надзвичайної ситуації, події, причини їх виникнення. Складові системи моніторингу за надзвичайними ситуаціями. Класифікація надзвичайних ситуацій.	РН-15	Л	2	

			СР	10	14
	Ознаки, критерії, порогові значення та визначення основних показників уражаючих чинників та джерел надзвичайних ситуацій		ПЗ	2	1
4	Тема 4. Єдина державна система цивільного захисту. Система, завдання та загальні принципи організації ЦЗ України та суб'єкта господарювання. Створення і діяльність Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДС) та її підсистем. Режими діяльності ЄДС. Функціональні заходи у сфері державного регулювання та контролю ЄДС. Основні принципи забезпечення техногенної безпеки	РН-15	Л	2	1
			ПЗ		
			СР	10	14
5	Тема 5. Система захисту населення від надзвичайних ситуацій та їх наслідків. Основні завдання, принципи і заходи захисту населення від надзвичайних ситуацій і застосування засобів ураження. Оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайної ситуації. Інформування у сфері цивільного захисту. Поняття евакуації, її види та способи. Евакуаційні органи. Планування та організація евакуації. Плани евакуації, порядок їх розробки. Поняття інженерного захисту та система його заходів. Захисні споруди цивільного захисту та їх класифікація. Розміщення та порядок укриття в спорудах цивільного захисту. Медичний, психологічний, соціальний захист постраждалих. Навчання населення з питань цивільного захисту та діям у надзвичайних ситуаціях	РН-16	Л	4	
			ПЗ	10	6
			СР	10	14
6	Тема 6. Основи проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Склад угруповань сил з ліквідації надзвичайних ситуацій. Забезпечення дій сил та матеріальні резерви з ліквідації надзвичайних ситуацій. Основи ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Порядок організації та способи проведення рятувальних та інших невідкладних робіт за різних видів небезпечних подій. Спеціальна обробка	РН-16	Л	2	
			ПЗ		
			СР	10	14
	Разом модуль 1		Л	14	2
			ПЗ	16	8
			СР	60	80
	Разом		Л	14	2
			ПЗ	16	8
			СР	60	80

Форми та методи навчання

Формами навчання є: очна, заочна, дистанційна. Використовуються наступні методи навчання: демонстрація готових рішень, макетів, стендів; проблемно-пошуковий; навчальна дискусія; аналіз конкретних ситуацій.

Порядок оцінювання програмних результатів навчання/ результатів навчання

Підсумковою формою контролю навчальної дисципліни є залік. Обов'язковими видами завдань, що підлягають оцінюванню є: практичні заняття, поточні контрольні модулі (№№1, 2) за змістом лекційного курсу.

Шкала оцінювання досягнень ПРН здобувачами вищої освіти

Вид заняття	Бали	Форма контролю
1. Поточна складова оцінювання		
Змістовий модуль 1		
Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності та особливості режиму діяльності людини	20	Тест МК1
Тема 2. Людина в ергатичній системі та ризики у предметній діяльності		
Тема 3. Причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій		
Тема 4. Єдина державна система цивільного захисту	20	Тест МК2
Тема 5. Система захисту населення від надзвичайних ситуацій та їх наслідків		
Тема 6. Основи проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт		
Усього лекційних занять	40	
1.1. Практичне заняття №1 Оцінка рівня небезпеки за допомогою структурно-логічних моделей	8	Виконання завдання
1.2. Практичне заняття №2 Визначення соціального та індивідуального ризиків	8	Виконання завдання
1.3. Практичне заняття №3 Класифікація надзвичайних ситуацій	8	Виконання завдання
1.4. Практичне заняття № 4 Оцінка радіаційної обстановки при аваріях на радіаційно небезпечному об'єкті	10	Виконання завдання
1.5. Практичне заняття № 5 Прогнозування хімічної обстановки при аваріях на хімічно небезпечному об'єкті	8	Виконання завдання
1.6. Практичне заняття № 6 Оцінка біологічної небезпеки	8	Виконання завдання
1.7. Практичне заняття № 7 Оцінка захисних властивостей захисних споруд цивільного захисту	10	Виконання завдання
Усього практичних занять	60	
Усього поточна складова оцінювання:	60	
2. Підсумкова складова оцінювання		
2.1. Модульний контроль №1	20	Тест
2.2. Модульний контроль №2	20	Тест
Усього підсумкова складова оцінювання:	40	
Разом:	100	

Критерії оцінювання практичних завдань (% від кількості балів, якими оцінюється кожне практичне завдання):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Поточні модульні контролю проводяться у формі комп'ютерного тестування, яке проводить центр незалежного оцінювання, і містять

питання теоретичного та практичного характеру. У тестові завдання включаються також питання тем самостійної роботи з навчальної дисципліни. Кількість питань у модульному контролі становить не менше 100 на 1 кредит навчальної дисципліни.

Таблиця формування тестового завдання поточного контролю знань (модулі 1 і 2)

Рівень завдань	Кількість завдань в білеті	Оцінка завдань (бали)	
		за одне	Загальна (макс.)
1	20	0,6	0-12
2	8	0,75	0-6
3	2	1	0-2
Усього	30		0-20

Таблиця формування тестового завдання підсумкового контролю знань

Рівень завдань	Кількість завдань в білеті	Оцінка завдань (бали)	
		за одне	Загальна (макс.)
1	30	0,9	0-27
2	9	1	0-9
3	1	4	0-4
Усього	40		0-40

Поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів за даною дисципліною здійснюється відповідно до «Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти» (<http://ep3.nuwm.edu.ua/15311/>).

Звернення та вирішення конфліктних ситуацій здійснюється на підставі «Положення про врегулювання конфліктних ситуацій у Національному університеті водного господарства та природокористування» (<http://ep3.nuwm.edu.ua/18583/>).

Умови отримання додаткових балів:

участь у кафедральних наукових конференціях (доповідь за тематикою навчальної дисципліни) – 5 балів;

участь у Всеукраїнській науковій конференції (тези за тематикою навчальної дисципліни) – 10 балів;

участь у конкурсі студентських наукових робіт (наукова робота за тематикою навчальної дисципліни) – 15 балів;

індивідуальна (науково-дослідницька) робота з тематики навчальної дисципліни, яка не увійшла в матеріал лекцій (звіт про роботу) – 10 балів.

Рекомендована література

1. Безпека життєдіяльності: практикум / Н.Б. Волненко, О.В. Крайнюк, Ю.В. Буц. Х.: ХНАДУ, 2014. 200 с.

2. Небезпечні виробничі ризики та надійність: навчальний посібник для студентів за напрямком підготовки 6.170202 «Цивільна безпека» / В.В. Березуцький, М.І. Адаменко. Харків. : ФОП Панов А. М., 2016. 385 с.
3. Кодекс цивільного захисту України : кодекс України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17> (дата звернення: 21.12.2022).
4. ДСТУ 3891:2013. Безпека у надзвичайних ситуаціях. Терміни та визначення основних понять. [На заміну ДСТУ 3891-99; чинний від 2014-01-01]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2013. 20 с.
5. Про введення в дію Методики спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки : наказ МВС України від 27.11.2019 р. № 986. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0083-20#Text> (дата звернення: 22.12.2022).
6. Норми радіаційної безпеки України : постанова МОЗ України від 01.12.1997 р. № 62. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0062282-97#Text> (дата звернення: 22.12.2022).
7. Барило О.Г. Реагування на надзвичайні ситуації: Навч. посіб. / О.Г. Барило, П.Б. Волянський, С.О. Гур'єв [та ін.] К.: Вид-во «Бланк-Прес», 2014. 210 с.
8. Павлюк В.В. Організація радіаційного і хімічного захисту населення. Навчально-методичний посібник. Рівне, 2017. 130 с.
9. Цивільний захист : підручник / А.І. Запорожець, В.О. Михайлюк, Б.Д. Халмурадов та ін. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 264 с.
10. Грек А.М., Сакур О.В., Іксариця В.В., Бєлих І.А., Батуров В.А. Біологічна небезпека (учора, сьогодні, завтра). Український журнал сучасних проблем токсикології. 2012. № 2. URL: <http://protox.medved.kiev.ua/index.php/ua/categories/problems-articles/item/30-biological-threat-yesterday-today-tomorrow> (дата звернення: 22.12.2022).
11. Про затвердження методики планування заходів з евакуації : наказ МВС України від 10.07.2017 р. № 579. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0938-17#Text> (дата звернення: 04.12.2022).
12. Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій : постанова Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 № 841. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/841-2013-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.12.2022).
13. ДБН В. 2.2.5-97. Будинки і споруди. Захисні споруди цивільної оборони. [Чинний від 1998-01-01]. Вид. офіц. Київ : Держкоммістобудування України, 1998. 106 с.
14. ДБН А.3.1-9:2015. Захисні споруди цивільного захисту. Експлуатаційна придатність закінчених будівництвом об'єктів. [На заміну ДБН А.3.1-9-2000; чинний від 2017-02-01]. Вид. офіц. Київ : Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, 2016. 10 с.
15. Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 р. № 579. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-18> (дата звернення: 23.12.2022).
16. Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій : Постанова КМУ від 26 січня 2015 р. № 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/18-2015-%D0%BF> (дата звернення: 04.12.2022).
17. Про затвердження типових положень про функціональну і територіальну підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту : постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2015 р. № 101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/101-2015-%D0%BF> (дата звернення: 04.12.2022).
18. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту : Постанова КМУ від 9 січня 2014 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF> (дата звернення: 04.12.2022).

Інформаційні ресурси в Інтернет

The International Association for Disaster Preparedness and Response. URL: <https://disasters.org/emgold/new.htm>

Disaster Resource Center URL: <http://www.gdin.org/>
Dipartimento della Protezione Civile URL:
<https://www.protezionecivile.it/it/>
Centre for Research on the Epidemiology of Disasters URL:
<https://www.cred.be/>
Union Of International Associations URL: <https://uia.org/>
European Mediterranean Seismological Centre URL: <https://www.emsc-csem.org/#2>
United States Geological Survey URL: <https://earthquake.usgs.gov/>
Scociete Volcanologique Europeenne URL:
http://www.sveurop.org/gb/menu/fr_menu.htm

Поєднання навчання та досліджень

Здобувач вищої освіти може приймати участь у роботі наукових гуртків кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності, студентських наукових конференціях, конкурсі студентських наукових робіт з результатами досліджень за тематикою навчальної дисципліни (Положення про проведення конкурсу студентських наукових робіт "Наука очима молоді" в НУВГП URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/8630/>)

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Взаємодія з людьми та вміння працювати в команді; оцінювати ризики та приймати рішення; уміння управляти людьми та управлінські якості; формування власної думки та прийняття рішень.

Дедлайни та перескладання

Оголошення стосовно дедлайнів здачі частин навчальної дисципліни відповідно до політики оцінювання оприлюднюються на сторінці даної дисципліни на платформі MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2344> за календарем та відповідно до «Порядок ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП» URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>

Неформальна та інформальна освіта

Студенти при вивченні даної навчальної дисципліни можуть перезарахувати результати навчання отримані при неформальній та інформальній освіті відповідно до «Положення про неформальну та інформальну освіту Національного університету водного господарства та природокористування» (<https://ep3.nuwm.edu.ua/18660/>).

Для здобувачів вищої освіти є можливість скористатись онлайн-курсами освітніх платформ Coursera (<https://www.coursera.org/programs/national-university-of-water-and-environmental-eng-on-coursera-ioegs?currentTab=CATALOG>), Ukraine Global Faculty (<https://mooc4ua.online/platforms/5>), Labster (<https://www.labster.com/simulations>), що допоможуть у вивченні споріднених дисциплін у провідних університетах світу.

Правила академічної доброчесності

Здобувачі вищої освіти мають дотримуватись академічної доброчесності відповідно до вимог «Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату в НУВГП» (<http://ep3.nuwm.edu.ua/10325/>) та дотримуватись вимог Кодексу честі студента у НУВГП (<http://ep3.nuwm.edu.ua/4917/>).

З метою залучення здобувачів вищої освіти до організації процесу як рівноправних учасників у НУВГП діє «Порядок звернень здобувачів вищої освіти та інших осіб, які навчаються в Національному університеті водного господарства та природокористування» (<https://ep3.nuwm.edu.ua/15467/>).

Вимоги до відвідування

Виконання практичних занять (звіт з практичних занять) та проходження поточних контролів з дисципліни є обов'язковим. Завдання на практичні заняття отримуються здобувачем на практичному занятті або розміщуються на навчальній платформі Moodle (<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2344>).

Пропущені заняття опрацьовуються здобувачем самостійно.

Нормативні документи, що містять інформацію щодо організації освітнього процесу у НУВГП:

«Положення про індивідуальний графік навчання студентів денної форми навчання НУВГП» URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/6226/>

«Інструкція для здобувачів вищої освіти щодо організації та проведення навчальних занять у дистанційній формі» URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/19215/>

«Положення про індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти в НУВГП» URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/20050/>

Автор
Доцент

Олександр ШАТАЛОВ

Затверджено

{{JS:[oSigner.sFIO_Referent]' ? "[OSIGNER.SFIO_REFERENT]":'[oSigner.sNameFamilyUppcase]'}}

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №276 від null
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП): [oSignECP.sSigner_Sert]
Сертифікат 58E2D9E7F900307B04000000807E2D0054327D00